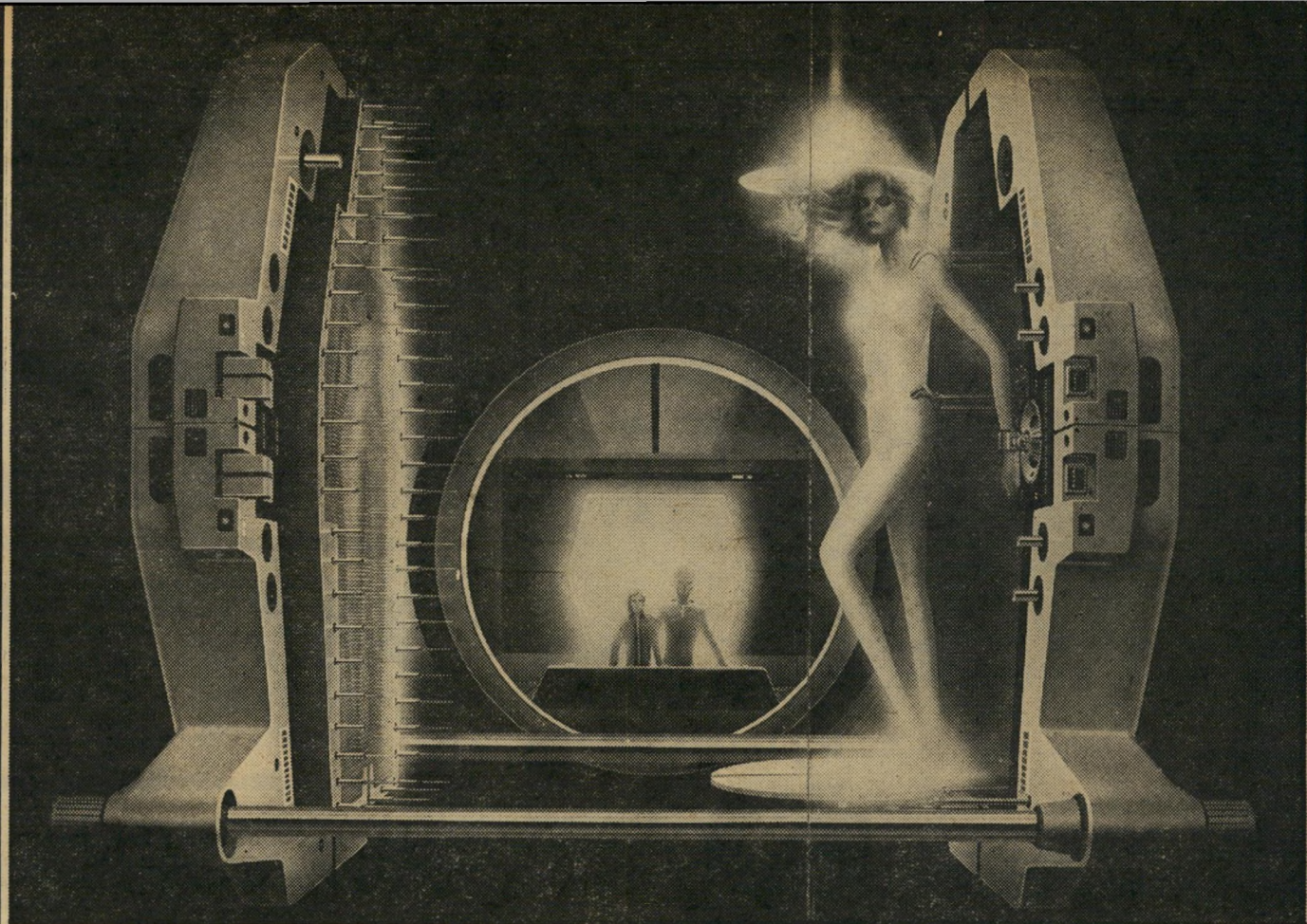

מכונות האבדן

הצעה מהפכנית של עורכת „העולם הזה”
לענייני מישפט: להעביר את מלאכת השיפוט
לפסים של מכשור אלקטרוני מתוחכם

למחשב לא תהיינה דעות קדומות. הוא יקבל את הממצאים ויתן להם את המישור קל המתאים. המחשב הריהו בעצם הסמל המודרני של אלת-הצדק. זו מתוארת תמיד כאשר צעיף מכסה את עיניה לבל תפלה בין עשיר לדל, בין נשואים לבין לחדל אי-שים, לא תראה משוא-פנים לקרובי-מישור פחה וידידים, או תתעב שונאים ונודניקים. המכונה לא תסבול ממוראה של סמך כוח, לא תירצה קידום מיקצועי, פירסום וכבוד אישי. היא לא תסבול מכאב-בטן ומכאב-ראש, שיעיבו על שיפוטת באותו יום, ולא תאבד את סבלנותה אחרי 15 שנות שפיטה רצופות.

למכונה לא תהיינה דעות מוסריות, דתיות או פוליטיות, אשר יפגמו באובייקטיביות הדרושה למישפט. והעיתונים ואמצעי-התיקשורת יוכלו לדווח כרצונם על כל מישפט המתנהל. המכונה לא תושפע מדבר-ריהם.

היכן חוש-ההומור?

מ עדה נוספת וחשובה היא מניעת עינוי-דין למתדיינים. יהיה רק צורך באיסוף הראיות ובתירגומם לשפת המכונה, ואז, במעמד אחד, תוך דקות ספורות, יוכרע הדין. נאשמים לא יישבו בר מעצר תקופות ארוכות. חילוקי-דעות כסי פיים יוכרעו לפני שהאינפלציה תהפוך אור-תם חסרי-משמעות.

מי שיחשש להרחיק לכת, ולהפוך את המישפט כולו מכונה חסרת-לב, יוכל ללכת בדרך-הביניים. להשתמש במכונה בשלב הכרעת-הדין, כיוון ששלב זה הוא שלב כימעט מתימטי. יש נוסחה מישפטית מסוימת, אשר בהתמלאה היא נותנת תוצאות מישפטיות מסוימות. ואת השלב של גזר-הדין במישפט פלילי אפשר להשאיר בידי של שופט בשר ודם, כדי להעזר במידת ההחמנות והחסד והזיקה לצדק, אשר אולי יחסרו למכונה. כאן יהיה המקום להתחשב במניעים נגלים, במצב-בריאות בלי תיחקין, ובעוד גורמים אנושיים, שתמיד יישארו אקטואליים.

ולמהדרין אפשר להשאיר על כנו את בית-המשפט העליון, בצורתו הנוכחית. שופטי בית-המשפט העליון כולם מורמים מעם. הם יוכלו להמשיך ולכוון את המישפט לפי רוח התקופה. יוכלו לקבוע מדיניות-עונשים, ואולי לעזור לבית-המחוקקים בעידכון החוק. הם יקבעו את התקדימים אשר יזינו את המכונות.

הבעיה האחת, שהעלה השופט שפירא, היא כי המחשב יעלה הרבה יותר משוה שים בשר ודם. המחשב גם יחסר את חוש-ההומור הידוע, המציין כמה מהשופטים הוותיקים והטובים במדינה.

בועים בכל סניף בעולם את מצב המקור מות בטיסה מסויימת. והלקוח מקבל במקום את אישור הטיסה ואת מקומו במטוס.

האלה היא עיוורת

ה אם השפיטה נבדלת עד כדי כך, שאי-אפשר יהיה למכן גם אותה? ה תנאי הראשון לכך הוא פיתוחם של אמי צעי-עזר יעילים, אשר יאפשרו לקבוע אמינותם של עדים ומיסמכים. כאשר תשר לות עד למצב של אמינות מוחלטת, כפי שקרה לטביעת-האצבעות, אפשר יהיה להזין את ממצאיהן, ללא חשש, במכונה נתיחצק.

כיום נתונה ההחלטה אם עד הוא דובר אמת, בידי שופט בית-המשפט השומע את הראיות. זהו בדרך כלל בית-המשפט הנמוך. השופט בשר ודם מחליט לפעמים בין שתי גירסות סותרות ושונות, הנשר מעות שתיהן כהגיוניות וכסבירות. הוא עור שה זאת על-ידי ניתוח העדויות ועל-ידי שימוש במאגר הניסיון שרכש בחייו, הכולל התניות רבות באשר לסימניו של דובר אמת ודובר שקר.

גם היום, יושבים שופטים רבים וכותבים בכתב-ידם, באיטיות ובדייקנות, את כל העדויות המושמעות בפניהם, ואת החלטותיהם ופיסקיידינם. הדבר מאריך ומסר כל את מהלך המישפט ומקשה על ה שופטים.

רק בזמן האחרון הוכנס לבתי-המשפט מנגנון המאפשר הקלטתם של מישפטים. אך זה שמור למיקרים מסובכים וחמורים במיוחד. ואז צריכים השופט והצדדים לחכות יומיים עד לפיענוח והדפסת הפרוטוקול, ובינתיים להיעזר בזיכרונם.

אפילו הלבוש המסורתי בבתי-המשפט לא שונה זה מאות שנים. הגלימות השחור רות והרחבות הם שריד מעולם אחר, ורק הפיאות הלבנות המתולתלות פיגו את מקומן לשיער או לקרחת הטיבעית של הפרקליטים.

לפני שנים לא-רבות כוונה כל התנועה בכבישי המדינה ידנית על-ידי שוטרים. כיום היא כולה ממוכנת ומרוכזת במחשב מרכזי אחד, המתאם את זרימת התנועה ברחובות, מתחשב בשעות העומס וקובע את הגל הירוק.

הבנקים עברו גם הם למכונת החישוב ובמקום הפקידים עושים מחשבים את כל הפעולות של מוסד בנקאי מודרני בזמן קצר ובאופן מרוכז.

חברות-התעופה מעבירות למסכים הק-

יצא בלוויית השוטרים לבית-הכלא שש דקות אחרי תחילת מישפטו.

צעדים ראשונים

א ין זו עדיין הצעה קונקרטית, אולם סיפור זה אינו בלתי אפשרי לחלוטין. שופט-השלום הראשי בתל-אביב, חיים שפירא, לא צחק כאשר שמע על כך. השופט הצעיר והפתוח לדעות מודרניות כבר חשב על צעדים ראשונים בכיוון זה. לדבריו עומדת לדיון הצעה להפעיל מחשב בעבירות התעבורה הנקראות „עביר רות ברירת קנס”. מי שלא ישלם את ה קנס שהוטל עליו, ואף לא יתייצב למר עד שנקבע בטופס שקיבל, יורשע אותו מטית על-ידי מחשב, אשר יעשה לאחר מכן את כל הפעולות הדרושות לגביית הקנס ולהוצאת פקודת מאסר אם לא ישולם הקנס.

הדברים אינם מובאים, כמובן, כביקורת על השופטים במדינה. מרבית השופטים מרגישים הרגש-יעוד עמוק בתפקידם הר מכובד, ועושים את עבודתם ביראת-קור דש. אולם המישפט הוא אחד מהתחומים היחידים שאליהם כימעט לא הגיעה הטכניקה המודרנית. כמו לפני אלפי שנים, כך